

MARKKU
ROPPONEN
KUHALA JA
HAUDAN
PITKÄ VARJO

TAMMI

MARKKU
ROPPONEN
KUHALA JA
HAUDAN
PITKÄ VARJO

Kustannusosakeyhtiö Tammi
Helsinki

MARKKU ROPPONEN

Kuhala ja isku Helsingissä, 2016
Kuhala ja vapaa pudotus, 2015
Kuhala ja tuomitut, 2014
Kuhala ja jokimurhat, 2013
Kuhala ja yöjuna, 2012
Kuhala ja vanginvartijan mandoliini, 2011
Kuhala ja kevään ensi ruumis, 2010
Kuhala ja hautausmaan risteys, 2009
Suruaika päättyy, Kuhala, 2008
Kuhala ja kuoleman hipaisu, 2007
Kuhala ja takapihojen tuonenvarjo, 2006
Linnut vaikenevat, Kuhala, 2005
Kuhala ja viimeinen kesävieras, 2004
Kuhala ja musta juhannus, 2003
Puhelu kiusaajalta, 2002
Lavastus, 2000
Elämymatka, 1999
Siivestäjät, 1997
Naisiin, 1995
Isän kädestä, 1995 (yhdessä Timo Parvelan kanssa)
Viimeinen auringonnousu, 1994
Paholaisen kiireet, 1993
Mies katoaa sateeseen, 1992
Kuolemanuni, 1991
Pronssijuhlat, 1990

© Markku Ropponen ja Kustannusosakeyhtiö Tammi 2017

ISBN 978-951-31-9360-7

Painettu EU:ssa

1.

Kuhala seurasi aironlavoista loittonevia vesirenkaita ja ajatteli ne eletyiksi vuosiksi. Hänen koiransa Hippu oli asettunut keulatuhdolle, roikotti päätään veneen partaalla ja tuijotti uteliaana kokkakuohon kuplintaa. Tikkakosken tukikohdasta noussut hävittäjä piirsi taivaan kupuun hapertuvan silmukan, vähän alempana kisailevat pääskyset pitivät yllä luonnonhelmaidylliä sen minkä taisivat.

Kuhala heitti Hipulle kalakaverikeksin, tarkisti pikku-saarten väliin ottamansa kurssin ja haki maisemasta, tunnelmasta ja ohimoita hyväilevästä elokuun tuulosesta lisää vertauskuvia elämäänsä mutta ei oikein onnistunut, koska hankaimet alkoivat kitistä. Mikä siinä oli, että molempien vesivoitelu petti aina samaan aikaan? Mikä siinä oli, että ääntä ei voinut kuunnella muutamaa vetoa pitempään? Huonot hermot, iän myötä madaltunut ärsytyskynnys – toiko narina mieleen saranat ovesta, joka avautuisi aikanaan suureen tuntemattomaan?

Hän nosti airon paikoiltaan, kahmaisi vettä kouraansa ja valutti sen hankaimeen, toisti tempun ja salli ajatustensa vaeltaa päämäärättöminä aamun lehden pakolaisuutisoinneista Mustankorkean mökin remonttitarpeisiin, yksityisetsivän tilauskirjansa hiljaiselosta aina kuukauden päästä

siintävään sydämen hiippaläpän kontrollikäyntiin, kunnes päätyi muistelemaan viimeistä lemmiskelyään Anastasian, vaimonsa kanssa.

Miten ihmeelliseltä naisen iho tuoksuikaan, miten luoavasti hänen kasvonsa piirtyivätkään hurmion hetkellä tyynyä vasten ja mikä suloinen raukeus kaiken sen jälkeen!

Kuhala sulki silmänsä, keksin rouhaissut Hippu sulki omansa. Ei ole varmaa mitä viime mainittu tuumaili vai tuumailiko mitään, mutta niin mies kuin koira unohtivat olevansa kalassa. Sellaisena hetkenä alkaa yleensä tapahtua, kuten alkoi nytkin. Kuhala oli nikkaroinut jätelaudanpalasista alkeellisen, prototyyppiasteen vapatelineen, joka toimi myös soutajan jalkatukena. Hän oli haaskannut muotopuoleen kapistukseen kourallisen ruuveja, vuodattanut hikeä ja syytänyt kirouksia valmistusvaiheessa mutta ollut lopulta salaa ylpeä lopputuloksesta, ottamatta kuitenkaan huomioon, että se oli liian kevyt tiukan paikan tullen.

Vapa taipui niin kuin viehe olisi tarttunut sukellusveneesseen. Kuhala hätkähti, kumartui hätiin ja tuli samalla koukistaneeksi polviaan, jotta olisi ylettynyt. Teline singahti sijoiltaan, puoliunelmointiin vaipunut Hippu kavahti jaloilleen.

Kuhala sai tilanteen hallintaan noin sekuntia ennen kuin koko kalusto olisi heilahtanut järveen. – Nyt on iso, on se iso, herranen aika...

Hän tarrasi onkeensa kaksin käsin ja naulitsi vapatelineen anturoihinsa ryminällä, joka kantautui kauas mantereelle ja karkotti vedeneläviä matkojen päähän tätä yhtä, kiipeiliin joutunutta lukuunottamatta. Se ponnisteli, kamppaili elämästään ja täristi, kiskoi siimaa, huudatti viidenkympin amatöörikelan jarrua ja nostatti pintaan salamyhkäisiä molahduksia, joiden reunoilla kupli ja kuohui.

Kalamiehen kiihko kivetti Kuhalan naaman ja herkisti

hänen vaistonsa. Oli selvää, että Tuomiojärven kautta aikojen suurimman kalan ennätys oli vaarassa. Viisitoista kiloa saattaisi mennä rikki. – Hauki, hauki sen täytyy olla.

Pirulainen veti venettä, miestä ja koiraa mukanaan! Sekin oli selvää, että he pääsisivät lehteen ja että hauki täytettäisiin Mustankorkean olohuoneen kunniapaikalle. Kuhala kallistui taaksepäin, jännitti ruotoaan ja tunsi veren kohinan korvissaan. Auringon tulenpalavat säteet kärvensivät hänen harventunutta päälakeaan ja kehystivät t-paidan selkämkyksen hiutuneen *Taas vaikeuksissa* -sloganin jotenkin kohtalokkaasti. Saatoi se olla kymmenkiloinen kirjolohikin. Niitä oli istutettu järveen monina vuosina, ehkä joku oli selvinnyt veteraani-ikään ja pulskistunut huomaamatta. Entä kymmenkiloinen kuha, ei mahdotonta sekään.

Ja minä olen noin satakiloinen Kuhala enkä tunnu mahdavan mitään, Kuhala tuumaili ja yritti väsyttää saalistaan kiristäen hiukan jarrua, kelaten siimaa ja mielten soveltaa kaikkia niitä konsteja, joita oli omaksunut onkimiehen uralaan, lukenut alan lehdistä ja katsellut YouTuben legendaarisista videoklipeistä. Viimemainituissa saamamiehet jallittivat supervonkaleita osapuulleen vasurilla ja näyttivät varusteineen niin täydellisiltä kalastajilta, ettei sellaiselle voinut olla hymähtämättä: liian täydellistä ja omahyväistä, kunhan teeskentelette, käykö action-kamera laihana päivänä, käykö?

Vene lipui mahtimateen kiskomana kohti pienen mökksaaren kaislikkorantaa, jonka viidakkomainen pajukko kurotteli vehreydessään veden ylle ja hunnuttui kuuman iltapäivän sittiäispilviin. Luokille taipunut markettivapa päästi pahaenteistä rutinaa, jollei ääni sitten lähtenyt Kuhalan olkapäänivelistä. Kala ei osoittanut väsymisen merkkejä ja ponnisti tuon tuosta pakoon, muutti äkisti suuntaansa tai rynnisti syvyysiin onnistumatta kuitenkin vapautumaan.

Kuhalalla ei ollut mahdollisuuksia ulottua haaviin ja tuskinpa siitä olisi apua ollutkaan. Entä jos toisessa päässä puljakoi jonkinlainen Loch Nessin jyväsyläläinen vastine. Tuomiojärvi oli tuskin lätäkköä laajempi ja keskisyvyydeltään reilusti alle viisi metriä, mutta kuka oli muka kartoittanut sen kaikki syvänteet? Otushan oli saattanut uiskennella silkkaa vaihtelunhaluaan Palokkajärvestä tai Alvajärvestä Löylyjoen kautta tänne mutustelemaan kirjolohi-istukkaita, niitä kun ei viimemainituissa järvissä tietävästi ollut.

Kuhala nuolaisi ylähuulen hikikarpalot, vene lipui liikkemäs kaislikkoa. Äkkiä pinnan tuntumassa, noin viiden metrin päässä erottui jotain suhteetonta, valtavaa. Sen pyrstö heilahti ja rikkoi tyvenen. Kuhala tunsi suussaan veren maun ja säikähti. Hän ei saisi hinattua jättiläistä ikinä veneeseen ja jos saisikin, se raatelisi hänet palasiksi, löisi tainnoksiin ja jauhaisi Hipun leukoihinsa. Veneen pohjalla lojuva vanha puolukkanuija – kalamiesten terminologiassa pappi – oli tarkoitettu korkeintaan viisikiloisten kalauttamiseen taivastielle, mutta ei viisikymmentäkiloisten, jollainen oli nyt uistimen hotaissut.

– Perkele...

Kuhala pudottautui polvilleen, oltiin saaren rantavedessä keskellä kaislikkoa. Sudenkorennot ja hevospaarmat pörräsivät, tropiikinkuumuus sumensi näkökenttää, rintalastassa muljahteli.

Peto nykäisi, Kuhala nykäisi takaisin, peto äityi äkkikäännökseen ja sukelsi yllättäen veneen alle niin, että hän kolautti kupeensa keskituhdon reunaan ja horjahti. Liike keikautti venettä, Hippu heilahti molskahtaen kyydistä ja alkoi uida rantaan. Samalla vapa taipui äärimmilleen ja sen kärki puhkaisi vedenpinnan, vene alkoi kallistua uudelleen ja lopun ajan irveen naamalleen ripustanut Kuhala jännitti voimansa

viimeiseen ponnistukseen saadakseen yliotteen pohjamutien gargantuamaisesta pirulaisesta, jonka b-suunnitelma sisälsi aikeen vetää mies ja tarvittaessa myös paatti pinnan alle. – Jo nyt on yhtä hevonen... sinähän tulet tai itket ja tulet...!

Vapateline, pappi ja haavi olivat huuhtoutuneet yli laidan, kamppailun aikana höllentynyt tappi tihkui tyvestään. Kuhala pudottautui könölleen ja ujutti vavan keulan kautta sille puolelle minne salamyhkäinen vastustaja oli siirtynyt. Korjausliike ei helpottanut tilannetta, monsterin forssi ja peräänantamattomuus olivat toisesta maailmasta. Ehkä se oli saanut ne syömällä aikojen saatossa järveen hukkuneita piruparkoja, ehkä se oli esihistoriallista perua ja oli mitellyt voimia nuoruudessaan janoaan sammuttavien dinosaurusten kanssa.

Äkkiä kuului terävä piiskansivallusääni, vapa oikeini ja siima kullankimalteisine uistimineen singahti yläilmoihin Kuhalan korvaa hipoen, kunnes putosi hänen taakseen kaislikkoon vaimeasti loiskahtaen niin kuin leikki olisi lakannut kiinnostamasta petoa ja se olisi sylkäissyt koukun kidastaan.

Kuhala makasi kotvan kalvenneena aloillaan ja hengitteli. Hän kuuli kuinka Hippu ravisteli turkkiaan, hän kuuli kaislikon kahisevan ja hän tunsu verensä sykkeen. Loch Ness, tappajahai, näkki, hiisisaatana, me kuvittelemme hallitsevamme luontoa ja tietävämmme siitä kaiken, mutta lennämme turvallemme silloin kun sitä vähiten aavistamme. – Hippu, täällä ollaan, elossa ollaan!

Hippu kiikkeröi rantakivellä sellonsoittajan asennossa ja nuoli taiteitaan. Läpimärkä turkki sai koiran näyttämään hiukan rottamaiselta.

Kuhala kohottautui, nuolaisi kuivuneita huuliaan ja kelasi siiman. Uistimen koukut olivat puristuneet toisiaan vasten, niiden väkisiä ei erottanut kunnolla. Näytti kuin niitä olisi nuijittu lekalla. – Helvetti...

Hän vilkaisi pelokkaana ympärilleen ja tähyili vedenpintaa siltä varalta, että teräsbetonileukainen jyrääjä päättäisi tulla kuittaamaan. Mitään sellaista ei tapahtunut, välikohtauksen rikkoma kesäiltapäivän rauha laskeutui maanpiirin ylle ja kuului enää korenon surinaa, paarman pörinää. Kuhala tyhjensi taskunsa tuhdolle ja astui veteen, joka ulottui nivusiin ja tuntui lämpöiseltä kuin haalennut tee. Hän kahlasi noukkimaan haavin ja vapatelineen, jäsenteli mielessään yhteenoton yksityiskohtia ja vilkaisi vielä ulapalle, josko taruaikojen hirmu pieksäisi siellä liikekannalle hyökyaallon kaupunkilaisten päämenoksi. Näkyi vain sutjakasti etenevä meloja, loppukesän auerta ja vastarannan rakennustyömaan nosturi, joka ulottui latvusten korkeudelle ja roikotti nokassaan taloelementtiä.

Kotvan mentyä hän veti veneen maihin, sitoi kokkaköyden pajukkoon ja lausui koiralleen muutaman hellittelevän kohteliaisuuden. – Älä ole milläsinkään, turkkisi kuivuu ennen auringonlaskua. Katsotaan jos jääkaapista löytyy makkarasiivu napujen päälle.

Hippu ravisti kupeiltaan miljoona pisaraa, painautui vas-
ten tannerta ja asensi naamalleen kahjonilmeen, jollainen edelsi aina leikkimielistä hullunrinkiä.

– Iisisti nyt, sä et ole enää nuori, varo ainakin lasinsirpaleita. Niitä voi olla täälläkin.

Pian ryteikkö rytisi kun koira ravasi häntä suorana kohti parhaat päivänsä nähnyttä ulkokuusia, kiersi sen ja palasi täyttä vauhtia päin isäntäänsä, väisti viime tingassa ja hyp-
peli mättäiden yli ilmentäen hurttamaiseen tapaansa mitä mieletöntä oli äsken kokenut.

Kuhala istahti saaren pohjoispään nuotiopöllille ja riisui tennarinsa valuttaakseen niistä veden. Sääressä kukki ruhje, kuvetta kolotti. Ja vähän jo nolottikin. Olisiko hän alentunut kymmenen tai viisitoista vuotta sitten yhtä dramaattiseen

teutarointiin keskikokoa jonkin verran raamikkaamman hauen kanssa – tuskin.

Hän olisi hoitanut homman ja tempaissut kalan kyytiin, jysäyttänyt kanttuvei ja vetänyt lihamyllystä ainekset noin kahteensataan haukipullaan tai fileoinut pannuun aimo kimpaleet sekä vakuumpakannut loput pakkaseen. Ehkä pään olisi voinut säilyttää muistoksi. Kyllä niin isoa saattoi syödä, kunhan muisti maustaa ja käyttää reilusti voita.

Totta puhuen Kuhalan kalastusinto oli laannut sen jälkeen kun hän oli lukenut artikkelin, jossa todisteltiin kalojen kokevan kipua jopa enemmän kuin ihminen ja että catch and release -saalistus pitäisi kieltää eettisistä syistä. Nyt kun äskeisen tiimellyksen väkevin myllerrys alkoi laantua, hän muisti tuon artikkelin ja tuli ajatelleeksi, että olipa koukuissa reuhtonut kuka tahansa, ei sillä ollut mukavaa ollut, vaan se oli taistellut henkensä edestä.

Hippu viiletti kihartuvine ahterivilloineen viidettä kierrosta, päästeli älyvapaita haukahduksia, kunnes lopetti yhtä nopeasti kuin oli aloittanut. Sitten se löntysti kieli roikkuen Kuhalan luo ja pukkasi tätä reiteen.

– Ei kerrota kenellekään. Ei meitä kukaan uskoisikaan. Hankin seuraavalla kerralla action-kameran. Jää meinaan todisteita, ettei se ihan tavallinen ollut. No jaa, ei se enää mun onkeen erehdy.

Saari oli alaltaan häthätää puolitoista hehtaaria eikä Kuhala ollut nähnyt ketään sen etelärannan mökin pihamaalla silloin kun oli soudellut lähettyvillä. Hiljaista oli nytkin, kenties omistaja oli eläköitynyt ja menettänyt mielenkiintonsa.

– Jos arvelet, että tämä on nähty, niin eiköhän nosteta purjeet ja hankkiuduta kotisatamaan. Taisi kuule suupalat kastua, mutta ethän säkään voi aina herkkuja puputtaa. Vanhe-
nevan koiran sydän...

Hippu ei katsonut vaivan arvoiseksi jäädä kuuntelemaan isäntänsä yksinpuhelua, tällä oli vain lässytyskoneen lukitusmekanismi mennyt taas epäkuuntoon ja aiheutti nonstop-papatuksen. Vähän ennen venettä koira kuitenkin pysähtyi, muutti suuntaansa ja tihensi askeltaan erkaantuen mökkiä kohti polveilevalle polulle.

– Mihin sinä nyt? Hippu, vene on täällä, Kuhala harmisteli ja mietti hetken lähteäkö perään vai jäädäkö odottamaan. Oli todennäköistä, että Hippu oli vainunnut myyränjäännökset eikä voinut vaistoilleen mitään – herkkua oli pakko käydä nuuhkaisemassa, ehkä sen päällä kannattaisi jopa piehtaroida. Viimeisestä raatoparfymoinnista oli vierähtänyt vaikka kuinka.

Kuhala huusi vielä Hipulle paluukomennon ja kun ei saanut sitä tottelemaan, harppoi perään. – Valikoiva kuulo, korvat korvat... mä oon ollut sille liian lempeä...

Piha versoi joutoheinää ja rikkaruohoa, auringon paahattamaa varvikkoa ja ryydintuoksuista pietaryrttiä, jonka keltaiset kukinnot näyttivät haaltuneen kuumuudessa. Kivi-perustuksensa varassa kenollaan lepäävän päärakennuksen ikkunat oli suojattu vanerein ikään kuin kukaan ei olisi käynyt täällä koko kesänä. Sauna toi mieleen Lumikin ja seitsemän kääpiötä, katon sammaleen tummanvihreä sointui hirsiseinien punaiseen. – Hippu!

Kuhala korotti ääntään, vastapäisen saaren kärkeen oli matkaa sata metriä, hyvä jos sitäkään. Salmen vesi väreili tuulenhenkäyksestä, kunnes tyyntyi taas. – Saat minuutin, sitten lähtee iltapala.

Hippu ei vastannut kutsuun, takaa kuului kahahdus. Kuhala kääntyi. Mies oli pukeutunut vaaleaan tyköistuvaan pukuun, siniseen paitaan ja mustiin sandaaleihin. Hänellä oli aurinkolasit, sieltä täältä harmaantunut parta, puolipitkiksi

leikatut hiukset ja jämerät, elämän vastuksien patinoimat kasvot, joille asettunutta ilmettä oli mahdoton tulkita terve-tuliaishymyksi. Hän piti Kuhalan tunkeutumista tontilleen jopa niin uhkaavana, että oli varustautunut käsiaseella.

Puoliminuuttisen ensitapaamisen lähtökohdat olivat niin likilaskuiset, että Kuhala unohti paininsa merihirviön kanssa ja lakkasi huhuilemasta koiraansa. Hän oli tuijotellut vuosien varrella muutaman kerran pistoolin piippuun mutta ei ollut tottunut sellaiseen – aina se toi mieleen elämän rajallisuuden, iäisyyskutsun ja pakotti älynystyrät sorvaamaan aseistariisuvaa aloituslausetta. – Päivää, olen pahoillani. Haaksirikko vaikka ei näillä keleillä uskoisi. Koirani karkasi tänne jonnekin, en ole mökkivaras. Jospa panette tuon pois. Etsin sen pikku penteleen, sitten poistumme.

Mies ei näyttänyt mökineläjältä. Hän ei luopunut aseesta ja tuntui reagoivan vastentahtoisesti Kuhalan sovittelu-yritykseen. Ehkä hän ei ymmärtänyt kieltä, ehkä hän oli jonkin kansainvälisen rikollisliigan keskiportaan pomoja ja oli ajautunut saareen erittäin monimutkaisen tapahtumaketjun seurauksena. Kuhala kohautti harteitaan ja lauhkeili resuisen harrastajakalastajan mimiikallaan sen minkä taisi samalla kun harkitsi tiikeriloikkaa katajapensaansa taakse.

Kyllä, mies oli tullut Mankolan rannasta vesijetillä saareen hakemaan maastokätköä, joka sisälsi viiden kilon paketin design-huumeita, katukauppa-arvoltaan puolitoista miljoonaa euroa. Piru tiesi, vaikka hän oli pudottautunut tänne menneenä yönä laskuvarjolla ja hänen oli määrä perustaa saareen tukikohta, jossa alettaisiin vakoilla ja suunnitella kyberiskua Tikkakoskella sijaitsevaa ilmavoimien pääesikuntaa vastaan. Oliko hän sukeltanut paikalle Eerolan lahdelta, takertunut Kuhalan koukkuihin räpylästään ja aiheuttanut nujakan järvellä, kunnes oli rantautunut, riisu-

nut märkápukunsa ja toopeili nyt polulla pysyineen kuin mikäkin James Bond?

Oliko hän hulluksi tullut kalastuksenvalvoja?

Kuhalalta meni selitysversioiden punomiseen parin sormennapsauksen verran, niin nopeasti hänen mielikuvi-
tuksensa kehräsi.

Ja oli halvatun selvää, ettei häntä voitu päästää täältä elä-
vänä. Mies kohotti aseensa, tarttui siihen kaksin käsin täh-
täyksen parantamiseksi ja poisti varmistimen.

2.

Päärakennuksen verannan suunnalta kuuluva Hipun kimakka haukahdus häiritsi teloitusta niin, että mies ampui ohi. Kuhalan korvanjuuresta surahtanut luoti pirstoi kaarinaa petäjän kupeesta, muutti suuntaansa ja jatkoi matkaansa rantapajukon lomitse kauas järvelle.

Kuhala ei jäänyt odottelemaan toista laukausta. Hän maastoutui katajan taakse rähmälleen, ponnisti jaloilleen ja rikkoi ikäluokkansa kiihdytysennätyksen harppoessaan nelimetrisin askelin, suuntaansa muuttaen ja suojaa etsien saaren rantaan missä kahlasi veteen ja sukelsi.

Pelotti ja suututti, korvissa tiukkui, sydän oli haljeta, hiippaläpän resuiset säikeet vetelivät viimeisiään. Hän kauhoi syvemmälle, arveli jaksavansa pidättää hengitystään korkeintaan minuutin ja etenevänsä sen kuluessa parikymmentä metriä, kunnes oli noustava pintaan. Sillä välin asemies olisi hakenut tukevan tuliaseman rantakiviltä ja kairaisi hänen päähänsä reiän.

Kuvitteliko partasuu voivansa ammuskella mielin määrin keskellä sisäjärveä, jossa risteili kanootteja, soutuveneitä ja kaikenkarvaisia purjelautailijoita? Laukauksen oli täytynyt kiiriä kaikkiin suuntiin, toinen pamahdus saisi jonkun tarttumaan puhelimeen ja hälyttämään poliisin.

Jyväskylä, Suomen väkivaltaisain kaupunki.

Kuhala pärskähti pintaan, veti henkeä ja sukelsi uudelleen. Hän ei halunnut kenellekään pahaa, oli lipunut vasta äskettäin avioliiton satamaan ihanan Anastasian kanssa ja pannut kokeilumielessä vetämään yrittäjäeläkepaperit saadakseen selkoa byrokraattien aikeista päänsä menoksi. Hän oli pulittanut lakisääteisiä, suolaisia maksuja vuosikaudet hintelistä tienesteistään ja saisi netin mukaan noin tuhanen euron eläkkeen, jos vetäytyisi keinutuolikusiksi kuusikymppisenä. Ura alkoi olla penaalissa, huvittiko enää ravata vatipäiden kintereillä ratkomassa kolmannen ö-luokan mysteereitä? – No ei huvittanut. Säästöt ja tonni riittäisivät hyvin, lääkäri-vaimo tulisi toimeen omillaan ja antaisi varmaankin panostusta sitten kun Mustankorkean mökin salaojitus, putkistot, boileri ja katto pitäisi uusia.

Mitä Kuhala oli siis tehnyt ansaitakseen eläkkeen asemesta jättiläiskalmarin ja pyssymiehen uhkaamaan henkeään kesken kesäpäivän? Siihen oli vaikeata vastata.

Tuomiojärven vesi maistui tympeältä. Kuhala vilkaisi taakseen mutta ampuja näytti saaneen tarpeekseen, rannoilta kuului lasten kiljahduksia ja teini-ikäisten kiroilua. Lännen taivaalle ehtineen auringon säteet viistivät vedenkalvon tyventä, loivat pintaan väriseviä kuvioita ja kultasivat siitepöylautan, joka rypytyttyi äkisti salakkaparven paetessa Kuhalaa. Piti vain toivoa, että Hippi oli ottanut jalat alleen tai ettei pukumiestä kiinnostanut sen nitistäminen.

Kuhala kroolasi viimeiset metrit raskain kauhaisuin, kunnes laski jalat pohjaan ja kahlasi kaupunginseurakunnan omistaman saaren rantaan. Juhannuskokon hiiltyneiden jäänteiden äärellä mietiskelevä liperikaalainen sulki rukouskirjan, nousi ja meni vastaanottamaan yksityisetsivää, joka oli rojahtaa polvilleen liukkaisiin pohjakiviin. – Sitä on läh-

detty pitkälle uimareissulle? Näin kun lähestyitte, luulin teitä alkuun eläimeksi.

- Alkueläimeksi?
- Eikun alkuun.
- Eläimiähän me alkuunsa oltiin, ei sen puoleen.

Kuhala suki tukan taakse, sylki ja rohisi. Pappi oli kolhonkokoinen, ennen aikojaan kauhtunut mies, jonka syntyjään vakavamielinen katsanto oli hengellisten mietiskelyjen raskauttama. Uskoiko hän enää syntien sovitukseseen, koska niin valtaisa oli niiden määrä? – Antakaahan kun autan. Sauna lämpiää, siellä on miesten vuoro. Pannaan kampeet kuivumaan, vähän löytyy leipää ja makkaraakin. Pidän iltahartauden muutaman tunnin kuluttua.

Kuhala riisui paidan, väänsi sitä ja tasaannutti hengitystään. Pajukkosaassa ei erottunut liikettä. Sitten hän kuoriutui housuistaan, kietoi paidan kelliensä suojaksi ja istahti papin osoittamalle pölkylle. Oltiin hetki hiljaa. Pappi oli ihmistuntija ja aavisti, että veteraanuimarin kuului nyt järjestellä ajatuksiaan.

- Minä voin raapaista tulet tähänkin, jos sauna ei innosta.
- Kiitos.
- Aika rohkeata lähteä pitkälle uimaretkelle ilman liivejä.

Et ole enää nuori, jos saan sanoa. Niin, saan kai sinutella?

Kuhala nojasi kyynärpäillä reisiinsä, tuijotti varpaitaan ja yritti pyyhkiä asemiehen säälimättömän ilmeen mielestään. Tyyppi oli tappanut ennenkin, enemmän hän olisi saarnan tarpeessa ollut. Entä miksi hänen kasvonsa olivat näyttäneet jotenkin keinotekoisilta?

Pappi kaivoi pressun alta klapeja, repi tuohta sytykkeeksi ja roihautti sytkärillä tulet, johon puolipukeisen rantautujan sopi tuijotella niin kauan kuin ei tehnyt mieli puhua.

- Mistä kaukaa vieras on tulossa, mantereeltako?

– Ei. Tuosta saaresta, Kuhala murahti ja nyökkäsi sinne mistä oli paennut. – Äkkilähtö, niin kuin tavataan sanoa.

– Sieltä kuului äskettäin terävä ääni. Niin kuin olisi autonrengas puhjennut, pappi virkkoi. Saarnaajanuotista huolimatta hänen äänensä oli miellyttävä, pehmeä kuin Nat King Colella.

Tuli ahmi kuivaa puuta, rätinästä sinkosi kipinöitä, tuohi käpristyi. Kuhala sanoi, että ääni oli lähtenyt ampumaseesta. Kaislikkoon kaartuva savu suikersi korsien lomitse ja yhtyi uudelleen harmaaksi hattaraksi veden ylle.

Pappi pani palamaan pikkusikarin ja tarjosi pelastuneelle povestaan virsikirjataskumatin. – Hätätilanteita varten, eikä ole pakko ottaa. Kuka siellä ampui, ettei ole asiat nyt hullusti?

Konjakki soljui ruokatorvesta mahalaukkuun ja hyväili limakalvot punaisiksi, Kuhala irvisti ja sai korkin takaisin jengoilleen vasta kolmannella yrittämällä. – Läksin kalalle, jouduin vaikeuksiin niin kun mun paidassa lukee ja nousin rantaan. Siellä tilanne karkasi käsistä kokonaan, jos ymmärrätte. Törmäsin tuntemattomaan, koira jäi saareen.

Pölkky alkoi keinua Kuhalan alla. Hän ummisti silmänsä, hän oli kärsinyt viime aikoina huimauksesta ja tasapaino-ongelmista, mutta arveli kaiken liittyvän ikään ja neste-kierron häiriintymiseen hartiaseudulla. Hengenhätä ja puolen kilometrin krooli heijaisivat nuorempaakin, silti suistuminen nuotioon tuntui huonolta vaihtoehdolta. Pappi sujautti taskumatin pusakan taskuun, kohensi lipereitään ja sanoi menevänsä hiomaan iltahartaustekstin yksityiskohtia. Pitsihuvilassa oli heteka poikineen lepoa varten. – Näytät uupuneelta. Mitäpä jos menet toviksi lepäämään. Kun olen saanut mietteeni viimeisteltyä, järjestän sinulle vaihtovaatteet ja syötävää. Sitten ruvetaan ottamaan selkoa, mitä tuolla oikein tapahtui.

– Johan mä sanoin.

– Ymmärrän.

– Lainaatte mulle veneen. Haen oman paattini pois. Ja Hipun, se on koira. Sitä paitsi lompsa ja avaimet unohtui kokkapenkille. Eihän mulla ole puhelintakaan. Miten minä pääsen tätä menoa kotipuoleen ennen pimeää?

Kuhala kohottautui, pappi valpastui. Etäämpänä miesten-vuorolaiset tömistelivät laiturilta järveen, molskahtivat perä perään niin kuin Tuomiojärveen olisi syydetty merimiinoja. Pappi kysyi mihin Kuhala oli telonut jalkansa, entä mikä kumotti kylkiluiden alapuolella?

– Vaikka teikäläiset saa palkkaa uskomisesta, ette taida kuitenkaan uskoa. Vähän ennen kuin mua ammuttiin, jouduin elämäni kaksinkamppailuun näin ison hauen kanssa. Oli se isompi, Kuhala virkkoi ja levitti käsiään.

Pappi hymyili ja pani hartauskirjan pusakan toiseen povi-taskuun. – Veikö se noin isoa miestä, se hauki?

– Taisin horjahtaa veneessä. Ei ole alastulot enää joustavia, luut vaan kolisee. Ehkä mulla oli teknisiä ongelmia askelmerkkien kanssa. Kuka ei järkyttyisi, jos siiman päässä mesoaa viisitoistakiloinen?

– Ohoh. Ja sen jälkeen vastassa pyssymies?

– Just.

Pappi tarttui lempeästi Kuhalaa käsivarresta ja alkoi taluttaa tätä saaren keskellä sijaitsevaan kaksikerroksiseen taloon, jonka etupihalla joukko maahanmuuttajia ja originaaleja pelasi lentopalloa. Yksinäinen uistelija souti verkkaisesti ranta-koivujen siimeksessä mutta näytti välttäneen kohtaamisen järvihirviön kanssa, kuten Kuhala pani merkille.

Pappi tervehti pelaajia. Se antoi Kuhalalle tilaisuuden irrottautua kirkollisesta talutuksesta. Ei hän ollut mikään tytisevä raakki, vaikka saikin osakseen hämmentyneitä ja

säälinsenkaisia katseita t-paitahamosessaan, joka jätti paka-
rat paljaaksi.

Sisällä tuoksui kahvi ja voisilmäpulla. Pappi heitti Kuha-
lalle komerosta pyyhkeen ja verryttelypuvun. – Kuivattele ja
pukeudu. Minäpä pistäydyin yläkerrassa.

Ulkoa kuului pallon mätkettä ja naurunremahduksia. Ku-
kaan ei ollut uhannut Kuhalan henkeä tämän uran käännteissä
joutumatta vastaamaan siitä. Eikä uhkaisi nytkään. Asemies
lukeutui vinoon kasvaneen sukupolvensa äärilaitaan ja oli
vaihtanut sielunsa aikoja sitten palaseen ikuista jättä. Ku-
hala ei muistanut kohdanneensa samanlaisia aurinkolasi-
katseita, ajatus sai hänen niskavillansa pörhentymään. Hän
ripusti pyyhkeen henkariin ja sujahti XL-kokoisiin mustiin
verkkahousuihin ja takkiin, jonka selkämyksessä luki *Jee-
sus lastaa*. Muutaman kirjaimen puuttuminen ei haitannut
tahtia, ei edes kudoksesta leyhättävä hien ja myskin tuoksu.
Kuuluiko asu kaupunginseurakunnan lentopallojoukkueen
ykköshakkurille?

Muutama vene kuljetti lisää kesäillanviettäjiä mantereelta
seurakunnan saareen. Kuhala haki keittiöstä voisilmäpullan
ja kiipesi portaat yläkertaan, missä pappi kuului haastelevan
kännykkään. Hän puhui paraiksi tuntemattomasta, levotto-
masti käyttäytyvästä uimarista, joka oli noussut rantaan ja
kertonut sekavasti ampumavälikohtauksesta. – Jos pääsette
pian, niin pidättelen häntä. Ei, ei ole aseistettu, mutta on jou-
tunut käsikähmään ja järkyttynyt. Minä houkuttelen hänet
iltahartauteen, jos ei muu auta. Seurakunnan laiturin sijaitsee
Kasinonmäen uimarannasta... jaaha...

Kuhala hilpaisi pulla suussa, litsahtelevine tennareineen
takaovesta ulos, kiersi kemiallisen käymälän ja lykkäsi pian
vesille lasikuituveneeseen, jonka keulaan maalattu sädekehä-
vapahtaja turvaisi matkan, vaikka pajukkosaaresta lähetet-

täisiin risteilyohjus. Hän ei halunnut jäädä selvittelemään asioitaan Urhonkadun maihinnousupartion kanssa, hän oli saanut heikäläisistä tarpeekseen. Entinen rakastettu rikoskomisario Saimi Kaakonkulma oli tietävästi muuttanut Helsinkiin, joten tuttuja talossa ei ollut. Päänsilittäjät taisivat olla siellä harvassa, niin usein hän oli astunut poliisin varpaille ratkaistuaan toimeksiantojaan, ja jos veneen lainaamisesta koituisi hankaluuksia, niistä selvittäisiin.

Hän kiskoi puolensataa riuskaa vetoa, tunsi uimapyrähdyksen verottaneen voimiaan niin, että oli pakko hiljentää ja arveli, ettei ampuja tunnista häntä sikäli kuin oli jäänyt saareen. Tuskin mies jokaista rantautujaa ryhtyisi tulittamaan. Pappi ja lentopalloilijat näkyivät kansoittaneen poukaman, josta hän oli livahtanut matkoihinsa. Viittiloitiin ja huudeltiin, kuului arabiaa ja suomea, naurua ja vislausta, pian perään lykättiin viiden lasikuituveneiden armada. Sopi vain kuvitella kuinka komeasti komentoja jakelevan papin baritoni kajahtelisi kirkkosalien akustisissa holvistoissa.

Kuhala riisui verkkatakin, tihensi tahtia ja kiersi pajukko-saaren pohjoiskärkeen.

Hän pudottautui veteen ja kyyristeli hetken veneen suojassa, kunnes pukkasi sen maihin ja kipitti lahkeet valuen vanhan huussin katveeseen. Tyhjennysluukku roikkui yhden ruostuneen saranan varassa, palokärki oli takonut laudoituksen hajalle. Hän kurkisti nurkan takaa polulle, zoomasi sinne missä rakennukset sijaitsivat ja ajatteli, millainen kalabaliikki sukeutuisi, kun veneet saapuisivat.

Oliko ampuja piiloutunut saunaan vai päärakennukseen, oliko hän hakenut Kuhalan jo tähtäimeensä? Seurakunnan takaa-ajajat näyttivät haajaantuneen ja kiersivät saarta puolensadan metrin etäisyydellä rantaviivasta. Pappi ei halunnut altistaa paimennettaviaan vaaraan. Sekapäisen

uimarin ja venevarkaan arvaamattomuutta sietikin kaihtaa mutta oliko hänellä mahdollisuuksia paeta saartorengaasta ennen poliisin tuloa?

– Kuhala, tulkkaa esiin ja antautukaa! Luovuttakaa vene, mitään ei ole menetetty, takaamme että ette joudu varkaudesta vastuuseen!

Pappi rönötti polvirukousasennossa keskituhdolla ja kailotti sanomaansa kaula kaarella. Mistä ihmeestä hän tiesi Kuhalan nimen? – Asiat voidaan selvittää. Jos teillä on ase, luovuttakaa se! Emme uhkaa turvallisuuttanne, lupaan teille oikeudenmukaisen kohtelun ja puhun puolestanne, jahka virkavalta saadaan paikalle. Ylimmän käsissä teillä ei ole mitään hätää.

Tarkoittiko hän ylimmällä poliiseja vai taivaallista työnantajaansa? Pappi haltioitui sanomaansa ja ääneensä siinä määrin, että keikahti pää edellä järveen, kun tottumaton syyrialaissoutaja kadotti rytminsä, lätkäisi airolla hudin vedenpintaa vain ohuelti viistäen ja horjautti paattia. Kuu-lui pärskähdys ja kurlutusta. Miehistö kumartui kiskomaan prelaattia turvaan, vieraskieliset lauseet kiisivät järvenselkää kaikkiin suuntiin. Kuhala ei ymmärtänyt mitään, joskin nauruntyrskähdyksistä päätellen papin putoamista ei noteerattu haudanvakavasti. Armadan jäljelle jäävät veneet luopuivat saarrostustaktiikasta johtoaluksen haverin tähden ja alkoivat loitota.

Kuhala ei tiennyt miten suhtautua farssiin. Kenties hän olisi voinut mennä nauraa höröttämään rantaan mutta se olisi voinut tietää luotia selkään. Niinpä hän antoi seurakunnan maihinnousulaivaston selviytyä omillaan ja nytkähti liikekannalle hyyskän takaa edeten petäjältä petäjälle, kunnes pysähtyi sen turviin, jonka kaarnaa kuti oli nirhaissut.

Pihamaan suvi-ilta vaikutti rauhalliselta. Kuhala valui

kyykkyyn ja nakkasi karahkan, joka kimposi väkkäränä maankohoumasta pietaryrttien sekaan. Ei laukausta, ei liikehdintää.

Mustikoita mättäällä naposteleva Hippu oli seurannut kotvan isäntänsä piiloleikkiä, muttei malttanut tulla tervehtimään, koska oli parempaakin tekemistä. Nyt koira irtosi kuitenkin varvikosta Kuhalan takaa ja hölkkäsi neljännesravia – kuin velvollisuudentunnosta ja koiranvirransa puolesta – hakemaan karahkan, jonka palautti.

– Missä helvatessa sä oot lymyillyt?

Hippu pudotti tuomisen, istahti ja raotti suunsa jälleen näkemisen hurmaavaan hymyyn. Kuhala kysyi oliko asemies häipynyt. Hippu heilautti häntäänsä, ravisti turkkiaan ja suhautti parin pisaran pissan polun varteen. Eleestä oli vaikea päätellä mitään.

Muutaman minuutin odottelun jälkeen Kuhala ja koira siirtyivät seinäviertä ikkunaluukuun suojatun mökin veranalle. Seurakunnan viiden veneen armada oli ankkuroinut luodinkantaman ulottumattomiin keskelle Tuomiojärveä. Hurmostilan valtaan joutunut pappi viritteli virttä. Kuhala ei ollut kuullut sitä aiemmin, ensimmäisessä säkeistössä puhuttin maallisen vaelluksen lyhyydestä ja ihmispyrintöjen turhuudesta.

Miten totta se olikaan ja miten juhlavana se kohosi elokuiselle taivaalle kunnioittamaan kuistilla naamallaan makavaan miehen muistoa. Niskalaukauksen sisäänmenoaukkoa kehystävä veri oli hyytynyt, sortsien perstaskusta lankuille livenneestä lompakosta pilkotti setelinsyrjää. Hippu vilkaisi isäntäänsä ja hörästi korviaan lähestyvän moottoriveneen tähden.

VASTAVIHITTY KUHALA ON KUIN UUSI MIES, HÄN RAKASTAA VAIN RAUHAA JA IHANAA ANASTASIAA. TÄMÄ EI OLE OIKEA HETKI PÄÄTYÄ TAPPOLISTALLE.

Romantiikka on vallannut Otto Kuhalan, hän pohtii salaa eläköitymistäkin. Mutta edes kalareissu Hippu-koiran kanssa ei suju leppoisasti. Ensin tarttuu uistimeen järvihirviö ja kun siitä selvittäään, Kuhala tuijottaa taas kerran pistoolin piippuun. Lopulta häntä uhataan henkilökohtaisemmin kuin koskaan, eikä se totisesti ole asia, josta kertoa vaimokullalle heti avioliiton ensi metreillä...

– Missä helvatessa sä oot lymyillyt?

*Hippu pudotti tuomisen, istahti ja raotti suunsa jälleen-
näkemisen hurmaavaan hymyyn. Kuhala kysyi oliko asemies
häipynyt. Hippu heilautti häntäänsä, ravisti turkkiaan ja
suhautti parin pisaran pissan polun varteen. Eleestä oli vai-
kea päätellä mitään.*

www.tammi.fi

84.2

ISBN 978-951-31-9360-7
